

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

77. ÅRGANG

16. JANUAR 1965

A V I N N H O L D E T :

NR

ÅRET OG OPPGAVENE (BISKOPENS NYTTÅRSHILSEN) -
AFRIKA MELLOM TERROR OG TRO - EN MILEPEL OG ET
PROGRAM - EN BISKOPS FARVEL - DEN KRISTNE ENHETS
PARADOKS - BLIKK PÅ TIDEN - FILM

1

NESTE NUMMER UTKOMMER 30. JANUAR 1965

AV KIRKENS LIV

Uken 17.—23. jan.

ANNEN SØNDAG E. ÅPENB.

Epistel: Rom. 12, 6—16.

Evangelium: Joh. 2, 1—11.

«Trå ikke efter det høye, men vær nøyd med det ringe», sier epistelen. Det ringe vi skal være nøyd med, er på ingen måte vår middelmådighet. Og det høye vi skal vokte oss for å «trå» efter, er ikke den hellighet som Gud kaller oss til, men snarere det som *vi* i vårt hovmot kaller det store, men som i Guds øyne bare er falskt og tomt. «Det han sier til dere, det skal dere gjøre.» Maria, slik som hun opptrer ved bryllupet i Kana, er det eksempel Gud selv byr oss, på sann ydmykhet. Fordi hun nøydde seg med det ringe og ikke trådte efter det høye, ble hun opphøyet. Og det var på oppfordringen fra henne, som bare var en oppriktig tjenerinne, at Kristus gjorde sitt første «tegn», det som førte disiplene til troen.

MANDAG: *Ferialdag*. Messe som i går. Det er i dag (tidligere mindenedagen for apostelen Peters bispesete i Rom) at *bønneuken for de kristnes enhet* blir innledet. La oss ikke forsømme de messer eller andakter som muligens blir holdt i vår sognekirke i løpet av bønneuken. TIRSDAG: *Ferialdag*. Messe som søndag.

ONSDAG: *Pave Fabian og Sebastian*, martyrer. «Salige er dere når menneskene hater dere, når de støter dere bort og spotter dere og bannlyser deres navn som noe ondt for Menneskesønnens skyld» (dagens evangelium).

TORS DAG: *Agnes*, jomfru og martyr. Ofret sitt liv for Kristus i meget ung alder, men helt frivillig: «Gud, du som kåret det svake for å gjøre skam på det sterke...» (dagens kirkebønn).

FREDAG: *Vincent og Anastasius*, martyrer, den første fra Spania, den andre fra Persia. Fra alle kanter av verden bæres frem det samme offer for Gud.

LØRDAG: *Raymondus av Pennaforte*, dominikaner og spesialist i kirkerett: «Den rettferdige munn skal tenke over visdom...» (dagens inngangsvers).

Uken 24.—30. jan.

TREDJE SØNDAG E. ÅPENB.

Epistel: Rom. 12, 16—21.

Evangelium: Matt. 8, 1—13.

«La deg ikke overvinne av det onde, men vinn over det onde med det gode.» Det er epistelens hovedtanke og den stammer i rett linje fra Jesu egen lære.

«Herre, jeg er ikke verdig...» Slik taler høvedsmannen i evangeliet. Verdige er vi aldri, men ett ord av Herren er nok, og dette ord vil skjenke oss Faderens tilgivelse, i samme utstrekning som våre hjerter blir vekket til en oppriktig tilgivelse av det onde som andre muligens har gjort mot oss.

MANDAG: *Apostelen Paulus' omvendelse*. Hendelsen er vel kjent av oss alle. Men har jeg i likhet med Paulus kjent Kristus igjen hver gang han er kommet på min vei, for eksempel i den trengendes skikkelse? I dag avsluttes bønneuken for kristen enhet, men det er aldri uaktuelt å be for alle Kristi disiplers enhet.

TIRSDAG: *Polykarp*, biskop og martyr, selv disippel av apostelen Johannes. Derfor er dagens epistel hentet fra Johannes' første brev «På det kan vi kjenne Guds kjærlighet at han har satt sitt liv til for oss, så er vi også skyldige til å sette vårt liv til for brødrene.»

ONSDAG: *Johannes Kryssostomos*, biskop av Konstantinopel. Æret i like høy grad i Orienten og i Vesterlandene, og dermed et bindeledd mellom Rom og Konstantinopel: «Midt i Kirken åpnet Herren hans munn» (dagens inngangsvers).

TORS DAG: *Peter Nolaskus*. Viet sitt liv til arbeidet for de kristne fanger hos muhamedanerne: «Herre, gi oss på hans forbønn å bli fri fra syndens trelldom» (dagens kirkebønn).

FREDAG: *Frans av Sales*, biskop. Kjent som veileder for mange søkende sjeler og oppriktig kristne. Han hadde i sannhet fulgt Paulus' råd til Timoteus: «Hold ut i tide og utide, overbevis, forman, refs med all tålmod og lærevisdom» (dagens epistel).

LØRDAG: *Martina*, jomfru og martyr i Roma.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45	11.00 — Eng.
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 — —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.30	—
<i>Lunden kapell</i> , Trondheimsveien 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	10.30 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	8.30	10.45
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 3388	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (hver 14. dag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53 765	18.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningensgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 671	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (I. VII—31.VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Hallvard Rieber-Mohn (ansvarshavende) og Åge Rønning.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo 3.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.

Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70.

Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år - Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21.

ÅRET OG OPPGAVENE

EN NYTTÅRSHILSEN FRA BISKOPEN

Jeg vil gjerne i dette første nummer av «St. Olav» i 1965 gi uttrykk for noen tanker og ønskemål som særlig opptar meg.

Biskop Mangers har tatt avskjed etter en lang, tro tjeneste. Det gleder meg at denne avskjed ble så vakker, verdig og samtidig dypt menneskelig. Ansvar som derved er overført på meg, kan jeg ikke gi fra meg. Bispedømmet er en enhet som danner Kirkens grunncelle. Men det er mitt ønske å dele dette ansvar med andre, med presteskaper først og fremst, med søstre og i den utstrekning det er mulig, med legfolket.

Det er viktig for Kirkens liv og utvikling at alle som har noe på hjertet får anledning til å komme til orde. Det er viktig at alle erkjenner at Kirken oppfordrer dem til å yde sitt beste og verdifulleste, og det nettopp der hvor deres spesielle kvalifikasjoner finner sin naturgitte utfoldelse.

Det ville være lite klokt å begynne med å gi mange løfter for det nye året. Den menneskelige begrensning og den foreliggende situasjon maner til forsiktighet. Interne administrative gjøremål som lite eller intet vil kaste av seg av ytre resultater presser på. Konsilet, vår store inspirasjonskilde er samtidig for biskopene et sluk av kraft og tid. Jeg selv må således i slutten av februar til Rom for å delta i kommisjonsarbeide. Den 14. september vil biskopene komme sammen til Konsilets 4. og siste sesjon etter hvilke vi vil bringe med oss tilbake til våre stift ikke mindre enn 12 skjemaer og konsilerklæringer som det vil påligge oss å sette ut i livet. Et nesten overvett stort program dette, som vil kreve adskillig omtanke og inngående drøftelser, ikke minst de nordiske biskoper imellom, før vi kan håpe å realisere disse reformopplegg i vårt hjemlige miljø.

Av alle saker som ligger meg på hjertet, vil jeg her bare fremheve to som jeg synes er av primær betydning.

Det første er dette: hva vi gjør — la oss gjøre det sammen. I denne oppbruddets tid må hver og en være

villig til å ofre noen av sine egne idéer og tendenser — fire litt på sine krav, eller resolutt gå med der hvor følelsene kanskje er blitt hengende igjen i det gamle. Ut omnes unum sint, at alle må være ett.

Det annet: ungdommen. Vi lever i en hurtig vekslende tid som gjør dype innhugg i de unges mentalitet. Den yngre generasjon synes å være meget forskjellig fra den som vokste opp i skyggen av siste krig. Det er av grunnleggende betydning å gjøre noe for disse for å komme på talefot med dem og vise dem at Kirken ikke er dem fremmed og at de ikke er fremmede for Kirken. Hvorledes skal vi forandre det kommunikasjonsproblem som er oppstått mellom tenåringene og oss til en spore for oss selv? Problemet er ikke bare vårt, det er verdenskirken. De unges, og derved Kirkens fremtid avhenger av at det blir løst, ikke bare i Frankrike og USA, men her i Norge. Konsilet har dessverre ikke et skjema om ungdommen. Retningslinjene må vi derfor utarbeide selv, med de unges bistand. Jeg vil be om en særlig forbønn i året vi har gått inn i om at denne oppgave må bli bragt nærmere sin løsning. Men forbønn må avle handling: aktiv hjelp fra forældre, prester, fra alle som har med de unge å gjøre er nødvendig. Ikke minst: samarbeide fra de unge selv. For det vi kan gjøre for dem blir jo nesten alltid hjelp til selvhjelp — med Guds hjelp. La året 1965 særlig stå i denne oppgavens tegn.

Jeg ønsker med dette alle våre katolikker og også alle «St. Olav»s lesere et velsignet og fremgangsrikt nytt år.

AFRIKA – EN VERDEN M

ET A PROPOS TIL DE SISTE

Afrika trenger lærere, leger, agronomer, teknikere i ubegrenset antall. Mange steder var og er den kristne misjon førstehjelpen også på disse områder.

Det er tildels lammende og deprimerende nyheter som i den senere tid har nådd oss fra et Kongo, som etter bare noen få års pinefullt forsøk på selvstendighet synes å gå i oppløsning som stat, i kaos, forfall og hensynsløs borgerkrig. Nær sagt ukentlig kommer meldinger som berører oss særlig smertelig, fordi de gjelder våre brødre, trosfeller og arbeidskamerater i de kristne misjoner — om overgrep, tortur, ødeleggelse, massakrer — ja kannibalisme. Noe av dette er primitiv, utemmet villskap hos et folk som knapt er trådt ut av jungelen og dens lov, og som lett vender tilbake. Noe av det er dessverre påviselig inspirert og fremkalt av ledere som verden over fører en hatefull og nådeløs kamp mot den kristne kirke — med nettopp kaos som middel.

Men det er også, og i langt større målestokk, en tragedie for de tallose unevnte sorte, som i dragkampen mellom adskillig hardkokt økonomisk ny-kolonialisme på den ene siden og totalitære og revolusjonære krefter på den annen, utnyttes, tyranniseres, brannskattes og utryddes i tusener. De kristne misjoner hører ikke hjemme i noen av disse leirene, de har i en årrekke villet satse på en uegennyttig og såre nødvendig tjeneste og en uerstattelig ekspertise i Afrikas nye, selvstendige stater. Mange av dem stilles idag overfor et umulig og uhyrlig valg: Innfødt kaos — eller de profesjonelle leiesoldatenes skrekke regime. Det er dypt tragisk, ikke bare for dem enkeltvis og for det fredens, menneskelighetens og troens byggende arbeide de er viet til, men også for de

kongolesiske folk selv, når tilstandene idag fører død og ødeleggelse over nettopp misjonærene og det de med moy-sommelig slit har bygget opp av skoler, sykehus, menneskeverd, nestekjærlighet og sivilisasjon. For her lukkes visst mange steder den eneste åpne vei bort fra tyranniet og elendigheten, kanskje for en foreløbig uoverskuelig fremtid.

For vel to år siden møtte jeg i Vatikan-konsilets pressebyrå i Rom en høyt plasert verdens-reporter fra Associated Press. «Det er merkelig,» sa han over et referat fra dagens forhandlinger i konsilet, «det har faktisk lykkes dere (han mente den katolske kirke) hva FN aldri har maktet: Å gjøre en gruppe afrikanere til sindige og ansvarlige verdensborgere, på en måte som allikevel er deres egen afrikanske. I FN gnåler de stadig og ytterst ubalansert om sin *African Personality* — men det er jo bare her at den fungerer!»

Uttalelsen gav, og gir, grunn til refleksjoner. Den store gruppe sorte biskoper på Vatikankonsilet var en meget verdifull fraksjon av verdens-episkopatet, når det gjaldt å finne den kloke middelvei mellom dristig reform og umistelig tradisjon. Gang på gang samlet afrikanerne seg, men klar profil og imponerende enighet (innbefattet det hvite mindretall som sammen med dem representerte Afrikas kirke) i standpunkter som deres felles talsmann, kardinal *Rugambwa* fra Tanganyika med stor autoritet fremla i konsilet. Sør-Afrika og Ghana, Angola og Kongo, kolonialistiske overlevninger og nye nasjoner i fullt oppbrudd talte med den samme stemme — på Kirkens grunn. Det hadde lite med «disiplin» å gjøre — i så fall var den selvvalgt. Det hadde noe med felles verdigrunnlag å gjøre — den katolske kirke hadde altså maktet å gi disse menn, av ulike sorte stammer og raser, nasjoner og horisonter, et felles menneskelig og kulturelt referanse-system som de i innbyrdes forståelse kunne bygge videre på. (Den hadde også — men det er en annen historie — gitt dem endel latinske særegenheter som de idag myndig og klokt kvitter seg med, fordi erfaringen har vist at de er og forblir u-afrikanske).

TRO OG SIVILISASJON

Idag ser vi det grusomt demonstrert i blod og elendighet: «Sivilisasjonen» blir bare til gjennom en lang, tålmodig prosess. Den kan ikke stampes frem av jorden, enda mindre kan noe slikt som demokratiet det. For oss hvite er begge deler den sene frukten av en dyrekjøpt seier over uvitenhet, nød og primitivitet. Og i hvert fall demokratiet har vært truet på livet så sent som i vår egen levetid, også hos oss.

Vår materielle kultur kan nok planmessig og lyn-hurtig sprøytes inn i Afrikas nye nasjoner. Men dermed er ofte lite eller intet vunnet — kanskje tvert om. Hos oss i Vesten er nemlig «bindemidlet» i kulturen et helt nett av livsnødvendige åndsverdier — en type humanitet som, enda så truet og ofte forrådt som den er idag, holder byggverket oppreist. De sorte folk har ikke noe tilsvarende — deres religion er primitiv og bygget på angst og livsødeleggende overtro. Deres forhold til våre europeiske

ELLOM TERROR OG TRO

HENDELSENE I KONGO

politiske og humane idéer er, hos den ganske lille håndfull innfødte som virkelig kjenner og forstår dem, oftest utvortes og ufordøyet. Dette har ikke noe med begavelse å gjøre — det dreier seg her om utviklingsstadium og historisk «timing».

De afrikanske folks fremtid og skjebne er et spørsmål som må stilles under den uhyggelige mistanke om, at hverken det 19. århundres kolonivælde eller det 20. århundres forserte utviklingshjelp hittil har kunnet skape stort annet i afrikanerens sinn enn den nesegruse og farlige beundring for den hvite manns effektive og sørgelig ofte hensynsløse kombinasjon av politisk makt og teknikk, — ikke minst *militær* teknikk. Dette er ensbetydende med et fryktelig ansvar. Det er vel neppe nødvendig å antyde hvilket politisk system en slik beundring er opplegget til, i land som på kort tid må gjøre spranget fra jegerstadiet til maskinalderen. Så meget mer som dette system — det kommunistiske — allerede forlengst er blitt også trosinnhold og religions-surrogat for millioner og atter millioner av mennesker.

DET KRISTNE TILBUD

Der var én unntagelse, én instans som interesserte seg for afrikaneren som enkeltmenneske: Den kristne misjon. Den snublet farlig i starten, for så vidt som den kom i

«African Personality» — uttrykt i en fremstilling av Maria, Josef og Barnet.

koloniveldets fotefar. Men den gikk — fra David Livingstone av — sitt *eget* ærend — et ærend Afrikas mennesker aldri før hadde sett. Og idag er det bare i uvitende og oppfanatiserte menneskers sinn at misjonen kan oppfattes som annet enn et håp og en velsignelse — mange steder den eneste — for de folk den når. Bare i *Tanganyika* driver den katolske kirke (de meget betydelige protestantiske misjoner må altså regnes i tillegg) 1161 folkeskoler, middelskoler og gymnaser, med ialt 169 131 elever, 13 lærerskoler, 23 sykehus, 267 poliklinikker, 8 TB-sanatorier. I *Kenya* opprettholder katolske misjoner 1529 skoler, 144 sykehus, foruten blindeskoler, husholdningsskoler, handels- og yrkesskoler for håndverkere og teknikere. Og hvis den katolske kirke imorgen trakk sitt misjonspersonale tilbake fra *Uganda*, ville minst en kvart million barn være uten skole og en kvart million menn, kvinner og barn uten adgang til lege og sykehjelp. Her blir Norges og andre staters velmente nye «fredskorps» bare spe og uerfarne begynnelser!

De fleste av oss trasker i vårt nære kjøpmannsskap, og synes vel, tross vår nå så «lille» verden, at de etterhvert mer en tredve nye afrikanske stater utgjør et altfor broget og forvirrende lappeteppes, som vi bare følger med et distré øye. Men her utspilles et rystende og spennende drama — om verdier, om mennesker. Det må vekke oss til interesse, innsats, forbønn. I Afrikas veldige, gjærende folkehav, der folk og nasjoner hurtig, og en sort sivilisasjon langsomt fødes i blod og smerte, er kristendommen idag noe mindre enn en bestemmende faktor, men til gjengjeld noe mer enn et blott og bart nærvær. Afrika har sett med sine øyne — også i de prester, søstre og legfolk som brutalt blir skjendet og myrdet og slengt til krokodillene i dagens Kongo — en makt som kaller på afrikanerens verd og frihet som menneske, skapt i Guds bilde.

Evangeliets såkorn er nedlagt, spirekraftig, i det sorte kontinent. Millioner der deler vårt tro, noen dør for den. Selv om ingen idag kjenner eller kan forutsi Afrikas kriser og lidelser, innen det vokser seg sterkt og bærer de rike fold.

TRAGEDIENS FJERNE BAKGRUNN

For den som vil kjenne og forstå bakgrunnen for det som i dag skjer i Afrika er britten *Alar Moorehead's* berømte bok «Den hvite Nil» et funn. Boken, som nylig er utkommet på Ernst G. Mortensens Forlag, gjenforteller den spennende og rystende historie om Afrikas gjenoppdagelse i det forrige århundre, om kolonikrig, imperialisme, slavehandel og misjon, om Livingstone og Stanley, Gordon og Kitchener. Her blir det beste og det frykteligste i den hvite manns afrikanske eventyr gjenfortalt — en historie med lange skygger inn over begivenhetene i dag. Tankevekkende er også *Basil Davidson's* bok «Sorte mor» (samme forlag) — en vurdering av sammenstøtet mellom afrikansk og europeisk kultur.

EN MILEPEL OG ET

BISKOP JOHN WILLEM GRAN OVERTAR OSLO KATOLSKE

Bispekiftet i Oslo katolske bispedømme markerte på mange måter en milepel, uttalelser, omtaler i avisene osv. har understreket *denne* side av begivenheten. En ung nordmann ble formelt innsatt i embedet, sammen med fire andre av Kirkens biskoper konselebrerte han for første gang messen i St. Olavskirken i Oslo, for første gang ble en del av de nye liturgiske bestemmelser tatt i bruk.

Men det skjedde jo en annen, viktig ting under høytideligheten også. Den nye biskop, John W. Gran skisserte i sin tale ganske enkelt et program for den fullsatte kirke, for prestene, søstrene, gamle og unge legfolk. Det må vel oppfattes som noe av hans arbeidsprogram i tiden som kommer — det var ikke en vanlig takk-for-tilliten tale eller en hilsen til den flokk trofaste, men passive — men idéer helt og fullt basert på verdenskirkens ajourføring, fylt av ny aktivitet, nye tanker og forslag om øket samarbeide. Dessuten er de en rettesnor for katolikkers forhold til medkristne og ikke-kristne i dette land.

Og derfor er biskop Grans tale så viktig at «St. Olav», forsinket av julehelig og hoppende trykningstider, velger nettopp denne tale som «et dokument» fra det som skjedde den 13. desember, på tredje søndag i advent.

Biskop Gran sa bl.a.: Det er naturlig at man ved en slik milepel først ser tilbake. Kjære biskop Mangers, for 32 år siden, i omtrent samme alder som jeg har nå, kom De til Deres gjerning her. Ung, forhåpningsfull og energisk og uten rynker. De er idag fremdeles ung av sinn, forhåpningsfull og energisk, de rynkene De har fått forteller oss om ansvaret og byrden.

De har, kjære biskop Mangers, kommet som den gode far og som en fredselser, De har alltid vist pietetsfølelse overfor den norske tradisjon og Deres tid har vært en ekspansjons- og oppbygningstid.

De har alltid tatt konsekvensen av Deres egen overbevisning om hva som var til det beste. Og De omfattes med en dyp og virkelig kjærlighet fordi De er den De er, den gode hyrde.

Og nå er jeg fylt med en slags uro over kanskje å skulle svikte et stort oppdrag, uro, men også glede. Kirken er kommet til en milepel, Konsilet skal gi oss vårt program, og jeg ber om lojalitet overfor alt det nye som følger med Kirkens store oppbrudd.

Noen katolikker føler angst i dette oppbruddet, været er stormfullt. Prestere og legmenn må arbeide for å forvandle denne angst i sinnene til forhåpningsfull optimisme.

I ET TEKNOVIDENSKAPELIG MILJØ

Biskop Gran kom så inn på en av Konsilets beslutninger som han sa «angår oss på en egen måte»: Skjemaet om misjonene.

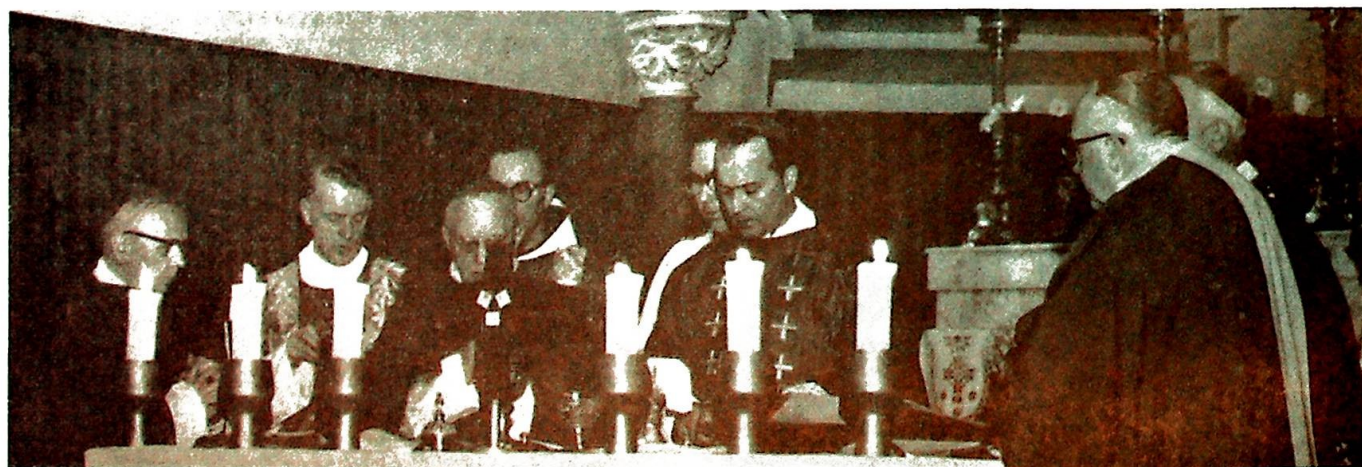
Avkristningen er faretruende begynt i vårt samfunn, fremholdt han. Vår plikt i denne situasjon er å forstå at vi har en misjon til å gå ut, vi skal ikke vente på at menneskene kommer til oss. Vi kommer til å leve mer og mer i et teknovidenskapelig miljø, og vi må ikke stritte imot, men forsøke å prege det, gjøre det til vårt miljø. Utviklingen er ingen tilfeldighet, men villet av Gud. Vi må ikke rope stopp, hvis vi ikke selv kan vise nye veier.

Skal vi vise vei, krever det omtanke og planlegning. Vårt veiviserprogram skal være Kirkens ajourføring, en ajourføring som vi må gjøre til vår egen. Et første resultat er liturgidekretet, mer vil følge. Alt dette krever lojalitet.

Vi må være lydøre, på sett og vis leve fra hånd til munn i det mysterium som kalles Guds Forsyn.

LEGFOLKET OG IDEENE

Samarbeide og koordinasjon er nøkkelord i vår lille ajourføring. Vi må ha økt samarbeide over de nordiske lands grenser. Etter at vi har fått bispekonferansene, håper vi på et stadig mer intimt samarbeide. Men det er også andre muligheter i Konsilets ånd: vi har håp om hyppigere sammenkomster for prestere fra avsidesliggende sogn slik at de kan komme sammen for å diskutere og gjennomgå teologi og nye idéer. Sammen vil vi studere

Biskop Gran konselebrerer messen med (fra v.) biskopene Rùth, Mangers, Suhr (halvt skjult) og Wember, på dagen for sin overtagelse av bispedømmet.

PROGRAM

BISPESTOL

Biskop Gran har overtatt sin forgjengers bispestol.

muligheten for å opprette en presteforening til beste for presten selv og til hjelp for biskopen i hans arbeid. Ordensfolket får også sitt konsilopplegg og føres tilbake til sine opprinnelige kilder. Vi har stor takknemlighetsgjeld til våre søstre og tror på et samarbeide mellom våre kongregasjoner.

Legfolket som utgjør 99 prosent av Kirken trekkes mer og mer inn i Kirkens arbeide, det stilles store forventninger til at legfolket vil ta seg de nye retningslinjer ad notam og sette dem ut i livet.

Det er videre, sa biskop Gran, min hensikt å hjelpe opp ungdomsarbeidet. Det er ungdommen vi nå skal bygge på. Jeg lover min hjelp og støtte til ungdomsarbeidet, til sommerskoler og kurser.

Religionsundervisningen er allerede gjenstand for studium. En kommisjon er opprettet som skal forsøke å utrede hele dette vanskelige og viktige spørsmål.

EN NY ÅND I KIRKEN

I sin tale sa biskopen ellers bl. a. dette: Det er ikke bare katolikker som kan føle angst i denne tiden. Også andre, utenfor Kirken, kan være redde for våre planer og vår aktivitet, alt dette som følger med Konsilet. De som må tenke noe slikt kan være helt trygge og rolige. Skjemaet om økumenismen (som forøvrig snart vil foreligge på norsk) viser konkret den nye ånd som hersker i vår kirke. Vi skal se fremover og lære hverandre bedre å kjenne, vi ønsker å være åpne overfor alt som er godt og sant og verdifullt.

Vi er ikke ute etter å proselytere eller etter å fravriste menneskene deres gode tro. Vi er ute etter å bringe alle

nærmere til Gud, vi vil prøve å bringe fornyet innsikt om kjærlighetens sanne vesen til en verden hvor den forfuskes.

Vår store trang er å bringe de desillusjonerte og forvirrede tilbake. Vi vil forsøke å gi et livskraftig svar til dem som har løpt materialismens linje til ende og hvis øyne stumt spør etter meningen med livet. Og vi skal huske på at de som er ateister kanskje bare har avvist en karikatur av troen.

Vi er ute etter samarbeide med alle mennesker av god vilje for å avhjelpe åndelig, psykologisk, sosial og materiell nød. Vi er interessert i samarbeide på det sosiale felt.

IKKE ET FREMMEDELEMENT

Til slutt sa den nye biskop:

Det er godt å være en religiøs minoritet i Norge, det er ingen som forfølger oss. Katolikkene må vise seg verdig til denne tillit. Vi må ikke være et fremmedelement, men en del av den norske kulturkrets. Vi må bidra til vår kulturs vekst og rikdom ved å tilføre den verdier som er vesentlige for oss.

Mandag 25. januar kl. 18.30

AFTENGUDSTJENESTE

i St. Olavs kirke, Oslo.

På denne siste dag i bønneuken for kristen enhet fremlegges offisielt, i nærvær av Biskopen, konsildekretet «De oecumenismo» — om arbeidet for de kristnes enhet — i norsk oversettelse.

Bønn for enheten.

Biskop Mangers reist

Kort etter avskjedsbøytideligheten 13. desember, og etter å ha vært mottatt i audiens av H. M. Kongen og H. K. H. Kronprinsen, forlot biskop Jac. Mangers Oslo, for å ta opphold i sitt hjemland Luxembourg, der han ved ankomsten

15. desember fikk en hjertelig mottagelse. Biskopen tilbringer etter eget ønske sitt otium i et kloster, og hans helse tillater ham adskillig bispegjering også etter hjemkomsten.

Mange har sikket i forbindelse med julen og det nye året sendt ham varme tanker — de som ønsker å sende ham en hilsen bør notere seg at adressen er:

Convent St. Zithe,
Rue St. Zithe,
Luxembourg Gare.

EN BISKOP SIER FARVEL

AVSKJEDEN MED DR. JACOB MANGERS

Blant alle små og store ting man husker fra biskop Jac. Mangers' siste dager i Oslo, er det en liten, vel ukjent detalj som bedre enn noe annet forteller om hans troskap mot det embedet han hadde i så mange år. Han reiste klokken 11 om formiddagen den 15. desember, to dager etter skiftet, ut til Fornebu for å fly til sitt hjemland Luxembourg. Men først besvarte han faktisk posten som kom til bispegården klokken 9.15 om morgenen.

Slike ting, samt hans humør og kunnskaper, hans likefremhet og godhet er det også som gjør at mange tanker på nyåret går nedover til hans nye hjem — i takknemlighet og forståelse.

Ellers ble de mange gode ting som med rette kan sies om den gamle biskop riktig og fint formulert både under den mottagelse som ble gitt for ham den 13. midt på dagen, gjennom den gavesjekk på nesten 40 000 kroner som han ble overrakt av norske katolikker (og som han generøst ga videre til ungdommens kapell på Mariaholm) og under middagen for ham om kvelden med prestene, søstre og gjester.

Selv tok han vel først og fremst gjennom sin avskjedspreken under høytideligheten i kirken farvel med Norge og den store skare av mennesker som holder av ham.

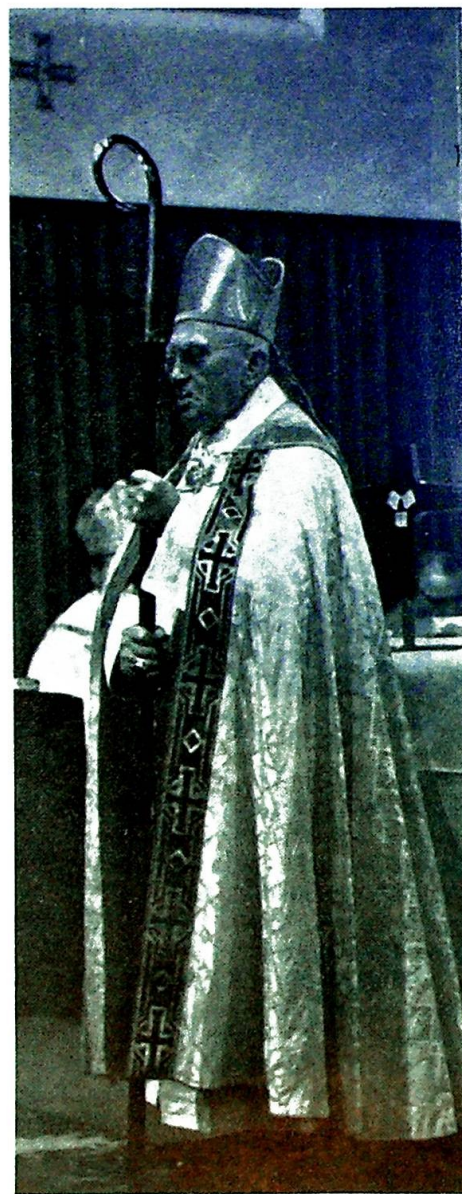
Dette er noen av biskop Mangers' avskjedsord: Høytelskede i Herren. Kirken ønsker ikke noen annen jordisk innflytelse over menneskene enn den som må til for å tjene og elske dem. Det er biskopens oppgave å samle menneskene for bedre å forstå dem, dele deres lidelser og vanskeligheter og hjelpe dem i deres strev for fremskritt, frihet og fred. Kirken er ikke av denne verden, men den er til for å ta seg av menneskene som lever i denne verden. Dere vet at den ikke forandrer eller kan forandre noe av sin overleverte lære, men den er alltid rede til å tilpasse seg de aktuelle og foranderlige forhold slik at menneskene bedre og bedre kan forstå Evangeliet.

Gaudete in Domino semper, gled dere alltid i Herren, slik synger og ber vi i denne søndagsmessens inngangsvers. Og i sannhet har vi grunn til å glede oss idag da en ung og velutrustet biskop tiltrer sitt embede som deres hyrde og far, en biskop som er en av landets egne sønner og har alle forutsetninger for et fruktbart virke blant dere.

For meg er det idag en helt særlig glede. Det har alltid vært mitt store ønske å få en norsk biskop som min efterfølger. Derfor kan jeg også med hjertet fullt av takk si: La nå din tjener fare bort i fred, Herre. I 32 år har jeg vært deres biskop og etter evne forsøkt å være hyrde for dere alle, men jeg vet også at jeg har sviktet i mangt og meget, og jeg ber dere alle tilgi meg og huske meg i deres bønner.

GAVE OG TAKK

Under mottagelsen for biskop Mangers tidligere på dagen holdt lektor Asbjørn Jørgensen en festtale for ham og formannen i legmannsrådet, fru Brita Paus overrakte biskopen gavesjekken, et resultat av en innsamling blant landets katolikker. Her er noen utdrag av lektor Jørgensens tale:

Et beveget øyeblikk: Etter en menneskealders hyrdegjerning iblant oss holder biskop Jacob Mangers sin avskjedspreken til norske katolikker.

«Det er under Deres bispetid skjedd en klimaforandring når det gjelder forståelsen av den katolske kirke her til lands. De har i lang tid praktisert idéer som Vatikan-konsilet har gitt sitt offisielle stempel i de siste år.»

«32 år som biskop. Det er en hel generasjon det, og fem av disse årene står kan hende i Deres bevissthet som særlig viktige og betydningsfulle. Deres holdning under krigen har vel kanskje fremfor noe annet skapt den respekt og velvilje hos anderledes troende som De sikkert merker idag. I disse fem år la De for dagen en egenskap som til daglig bedømmes litt forskjellig, nemlig stahet. Jeg tror ikke at den har vært særlig fremtredende hverken før eller siden krigens dager, men den gang var Deres stahet en styrke. Alle forsøk på overgrep og samvittighetstvang ble klart og utvetydig avvist.» (Forts. n. side)

Den kristne enhets paradoks

AV PATER FINN D. THORN

Et paradoks betyr — ifølge Gyldendals leksikon — en tilsynelatende selvmotsigelse. Hva er det da for en tilsynelatende selvmotsigelse som knytter seg til den kristne enhet? Den kristne enhets paradoksale karakter består i at intet er mer innlysende enn at enheten hører med til selve kristendommens vesen, og samtidig synes intet å være mer vanskelig å virkeliggjøre.

At kristendommen betyr intet mindre enn virkeligjørelsen av en altomfattende overnaturlig enhet, fremgår av hver side i Det nye testamente. For det første har Jesus selv bedt om at enheten må være selve kjennetegnet på det kristne budskaps sannhet: At *alle* må være ett, så verden kan tro. Dernest har Paulus slått fast at det kristne liv består i å ha del i *én* Ånd, *én* Herre, *én* tro, *én* dåp, *én* Gud og alles Far.

Det paradoksale møter oss så i det faktum at denne enhet — tilsynelatende! — aldri har vært virkelighet. Den totale splittelse griner imot oss allerede i natverdsalen da Judas bryter ut av fellesskapet for å fullbyrde forræderiet. Og Paulus klager i sitt første brev til den nylig grunnlagte menighet i Korint over stridighetene der, slik at han må spørre: Er da Kristus blitt delt? Splittelser er i den grad imot kristendommens vesen at det er som om Kristus selv ble splittet!

Når det var slik i urkristendommen, ja i selve apostelkretsen, så forundrer det oss ikke at hele kirkens etterfølgende historie mer eller mindre står i splittelsens tegn. Og noe av det som i dag kjennetegner de kristne er deres avmakt overfor de konfesjonelle skillemur. Selve den økumeniske bevegelse synes å føre til en klarere bevissthet om det som skiller de kristne fra hverandre. Selv om det er smertelig å se kjensgjerningene i øynene, så kan vi dog ikke gi oss til å lukke øynene for et nytt og ubehagelig faktum: Selve det konsil som skulle bane veien for den kristne enhet har åpenbart en indre spenning mellom motstridende syn i selve den katolske kirke. Det er ingen hemmelighet, men noe som ligger åpent i dagen, at konsilets tredje sesjon sluttet på en måte som mange måtte føle som en skuffelse. Etter det vi har fremholdt bør dette ikke forundre oss. Det ser ut som om splittelsen følger enheten som en skygge.

«Et synlig bevis på Deres administrative gjerning her til lands er de mange kirker og kapeller som er reist i løpet av Deres embedstid. Rundt omkring i vårt land står det en rekke vakre kirkebygg som vidner om biskopens initiativ i så henseende. Og karakteristisk nok for Dem har De ønsket at menighetenes pengegave til Dem skal brukes til bygging av et kapell på Mariaholm.»

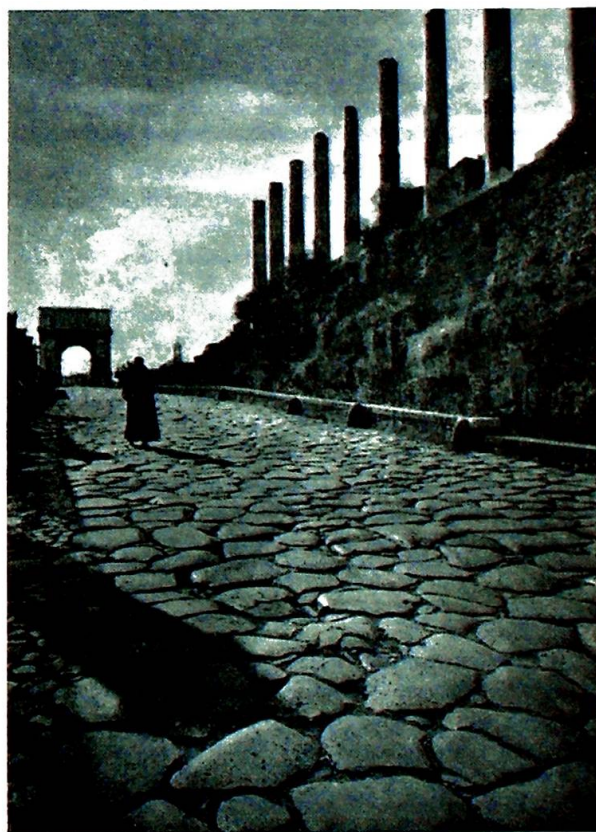
«Den 29. juni 1953 ble det apostoliske vikariat omdannet til bispedømme. Man må i dette se en anerkjennelse fra høyeste kirkelig hold om at den katolske kirke i Syd-Norge under vår biskop har vokst seg så sterk at den selv kan mestre sine administrative problemer.»

«Jeg skulle kjenne Dem dårlig, Monsignore, hvis jeg tar feil av at disse siste dagene har fylt Dem med vemod. Jeg tror at De har slått dype røtter i dette landet. Men vær forvisset om at norske katolikker er fylt av et like stort vemod. Og med en følelse av dyp taknemlighet for hva De har betydd for den katolske kirke i Norge som helhet og for den enkelte katolikk.»

Vi har kalt dette et paradoks, en tilsynelatende selvmotsigelse. Dette er ikke det eneste paradoks i kristendommen. Der er et annet som ikke er mindre alvorlig: selve syndens og det ondes virkelighet. Kristus har fullbragt frelsen fra synden, og allikevel vedblir synden å bestå. Det er Kristi vilje at hans disipler avstår fra det onde, og gjør det gode, allikevel er de kristne langt fra fullkomne. Også synden følger de kristne som en skygge.

Det er disse kjensgjerninger som får kristendommens fiender til å hevde at den har spilt fallitt. Kristendommen har ikke, sies det, klart å skape fred og enhet mellom menneskene, den har ikke klart å bringe det onde ut av verden. Her nytter det ikke med noen bortforklaringer, men bare med en rett forklaring. Det rette svar på innvendingen om kristendommens fallitt, både når det gjelder kristen enhet og kristen fullkommenhet, er at dette ikke er noe som automatisk *gis* oss, men som *tilbys* oss, og som vi derfor må *ta imot*. Kristendommen er en *gave* som består i en *oppgave*. Gaven vil alle ha, men ikke alle vil ta på seg oppgaven. Alle vil *frelses* fra synden, men ikke alle vil *gi avkall* på synden. Alle vil fred og enhet, men ikke alle er villige til å betale fredens og enhetens pris. Det er her paradokset ligger: alt blir oss gitt, — bare vi vil ta imot. Ta imot heter i det kristne sprog: å tro. Ved troen tar vi imot Jesus Kristus. *Han* er enheten, *han* er frelsen, *han* er fullkommenheten. Vi er det ikke. Men vi blir det i samme grad vi gir ham

(Forts. side 14)

Veien til enhet — lang, bratt og stenet.

BLIKK på TIDEN

SKOLEN OG LIVET

■ «Ny skole» er et blad som utgis av Rudolf Steinerskolen i Oslo — det er med andre ord et uttrykk for antroposofiske tanker om pedagogikk. De fortjener stor, om ikke ukritisk oppmerksomhet og interesse. Ikke minst fordi de her i Norge belyser et konkret virkeliggjort og intelligent friskole-alternativ til en statlig enhetsskole som på mange måter sårt trenger til en torn i kjødet. I bladets siste nr. (4, 1964) skriver Dan Lindholm om skolen i samtidens kulturkamp, og har blant annet følgende på hjertet; med adresse til adskillig pedagogikk med offentlig bevakethet:

«Idealet er altså en upersonlig, en «objektiv» undervisning? Symptomatisk i så henseende var en replikk som nylig falt i Oslo skolestyre: «I kristendomsundervisningen er det ikke hva barna tror, men hva de vet som skal vurderes.»

Sant nok: når det passer tales det en hel del om *engasjement*. I sløyd og regning skal det være et glødende engasjement. Straks faget ansees fornuftig begrunnet skal det være massevis av engasjement! Men hvis faget menes å *berøre* elevene, da skal det herske kjølig tilbakeholdenhet.

Sånn skal det være i skolen. Skal det også bli sånn i livet?

Amerikanske psykologer fikk seg for ikke lenge siden forelagt et problem. Det var et av de store magasinene som tok spørsmålet opp: *Hvortor reagerer folk slik?* — Følgende hadde tildradd seg: en kvinne var blitt myrdet midt for øynene på en lang rekke mennesker. Ikke en sjel forsøkte i rimelig tid å varsle politiet, enn si løfte en finger for å komme offeret til hjelp. Folks passivitet var så påfallende at enkelte spurte seg selv om dette var symptomatisk for et nytt adferdsmønster? Undersøkelser ble satt i gang for i det minste å få bragt på det rene hvordan de forskjellige motiverte sitt manglende initiativ. Det viste seg at de fleste ble høyst forbauset da de fikk høre at de hadde hatt plikt til etter evne å gripe inn. De mente alle sammen at saken ikke angikk dem, og at de — som enhver burde kunne forstå — ikke var interessert i å skaffe seg trouble.

For oss blir spørsmålet om fenomenet har et pedagogisk aspekt. Kanskje er der en sammenheng mellom kulden — omforlatelse: «objektiviteten» i undervisningen og apatien i livet?»

Det er ikke alt han har på hjertet — artikkelen er i sin helhet et stykke fin menneskeforståelse — betraktninger som nettopp hos en pedagog er umiddelbart tillitvekkende. Makthaverne i norsk skolepolitikk vil ikke ha «livssynsskoler». Noen av dem ordla seg i stortingsdebatten nylig som om det var livssyn overhodet de fant uønsket. Det er en ofte armodslig, kompleksredene og mistroisk sosialpolitikk som overser, at kultur er et spill av fruktbare innbyrdes spenninger, og at nettopp skolealternativene er en av nøklene til et bredt og nyanserikt kulturmønster. Den grå uniformering truer oss alle — vi kveles ikke nettopp av personlighet, utfordring og originalitet i vår samtids mennesketype. Dan Lindholm rører ved en av hovedårsakene, når han bebreider vår offisielle skole dens frykt for å la barn og ungdom finne en faktisk åndelig identitet.

EN KOLLEGA

■ I vår sparsomme norske tidsskrift-flora er vel forretningsbladet «Farmand» noe av det aller merkeligste. Politisk befinner det seg på ytterste høyre, vel nærmest i en slags kampglad og parlamentarisk sett virkelighetsfjern Goldwater-liberalisme. Kulturelt ligger «Farmand» i et behagelig lettfattelig og tilgjengelig leie — ingen skal behøve å forstrekke sine åndskrefter i dette lunsj-pause-blad, dyktig innsiktet som det er på travle forretningsfolk og med korte artikler helt i stil med

Til alle abonnenter!

I dette nummer finnes vedlagt et innbetalingskort. Vi ber innsendig alle som selv betaler kontingenten om å benytte kortet og ordne kontingenten nå i begynnelsen av året! Dette er en stor hjelp for bladet.

Alle som får gaveabonnement, har forhåndsbetalt eller på annen måte ordner sin kontingent, skal selvsagt ikke bry seg om kortet.

Altså: På forhånd takk for en hurtig innbetaling til vår postgirokonto!

ST. OLAV's eksp., Akersv., 5, Oslo

herre-klubbenes 20 minutters kollegiale «briefing». «Farmand» bringer, hva vi forøvrig setter et kritisk journalistisk spørsmålstegn ved, ofte høyst personlige og temperamentsfullt polemiske artikler usignert — endog når de er i jeg-form. Bladet har noen faste sider for kunst, men nota bene som *salgsware* betraktet: Cezanne og Munch, van Gogh og Rubens noteres her for sine gjeldende *priser*. «Farmand» har ellers en i våre øyne ofte skrekkelig avdeling for leserbrev, der ikke minst de mer kortsynte og giktiske — en og annen gang snobbete — irritasjoner over norsk sprogstrid og norsk formuebeskatning, norsk service-mangel og norsk alkohollovgivning får fritt og nokså enstonig utløp.

Bladet har dessuten den spenstige spaltisten Per Vogt, som i likhet med andre spaltister (*mea culpa!*) rir sine kjepphester til blods: Han er — det er nå mer enn oppfattet — fotgjenger og bilist-hater, korsfarer mot forpestende tobakksrøyk, og mot bilveier i «Nordmarken», konstant og ofte pirket rasende over uttalen i NRK's sendinger og — som «Farmand» jevnt over — ukritisk britisk-beundrende inntil det komisk angломane.

Bladet har videre de fornøyeligste karikaturer i norsk presse — disse er til gjengjeld amerikanske og britiske. Og «Farmand» har, under Trygve J. B. Hoff's originale og velopplagte redaksjon, en forbløffende evne til å la nær sagt hvilket som helst artikkel-oppslag hvile ut i en etterfølgende lysten vurdering av utsøkt vin, fornem spirituosa, god tobakk og velmodnet ost, fremført med en sakral ærefrykt som visst får selv mang en erklært ikke-puritaner til å rynke på nesen. Det hele utgjør en veltruffen, om ikke alltid grasjos journalistisk balanseakt på slakk line som en må ha sett for å tro den mulig.

Oppmerksomme lesere — og de er mange, for «Farmand» er, som antydnet, en velberegnet suksess innen det meste av nær-

NYHETER FRA ST. OLAV FORLAG

KATOLSK SALMEBOK ..... ib. kr. 10.20

KORALBOK til salmeboken ..... » » 56.00

Ekspederes pr. omgående fra

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersv. 5, Oslo 1

Tlf. 42 31 70

ingslivets kadrer og handels-borgerskapet — vil ha lagt merke til et visst anti-katolsk anstrøk i den senere tid. Det skal vi så visst ikke ynke oss over — blant annet fordi «Farmand» alltid har hatt vidt åpne spalter for gjennæle, uansett fra hvilket hold. Et mentalt kryss i margin synes vi nå allikevel fenomenet fortjener. Bladet er internasjonalt orientert — det har visst tidligere og sterkere enn mange andre norske publikasjoner registrert, at den katolske kirke ikke lenger svarer til dets noe spesielle og aldri helt riktige forestillinger om hva en kirke «bør» være. Forfatteren Alf Larsen skrev rent ut engang - nettopp i «Farmand» og neppe fjernt fra dets husånd — at hans sympati gikk til «Kirkenes veldige retarderende mission» og at Vatikan-konsilet forekom ham å være en beklagelig «reductionsprocess» av den religion som «sjelene kan klamre seg til». Ajo!

Vi har med interesse lest forfatteren Aasmund Brynildsen's og pastor H. Kielland Bergwitz' debatt omkring Hochhuths drama «Der Stellvertreter» frem mot årsskiftet. Mer primitivt finner vi unektelig en artikkel om «Preste flukt fra pavekirken» av Bjørn Holm-Hansen (19. desember). Det er anti-romersk lavprosa av vellagret merke, og av en type som nå bare er å finne i de mer obskure sekt-bladene. Holm-Hansen har lest en dansk sogneprest, som under en reise «har fått opplyst» osv. «Man» — ikke engang han selv! — «mener å vite» i Nederland «at det finnes katolske land (!) hvor den prest som får eventuelle fluktplaner (?) avslørt, risikerer å bli erklært sinnssyk og sperret bak lås og slå».

For et nivå!

INGEN HENSIKT?

■ I en frisk og sint kronikk («Unnskyld at vi skriver nyheter» — «Dagbladet» 31. desember) går middagsavisens kriminalmedarbeider Michael Grundt Spang løs på de permanente krav og den aktuelle kritikk som blir adressert til pressen, fordi den ikke er «positiv» nok. Han er en god forsvarsadvokat for hva vi ikke desto mindre synes blir et uholdbart standpunkt i siste instans. Men før vi kommer dit, har han unektelig adskillige viktige innrømmelser til gode. Med full rett peker han, i forbindelse med lege-saken på Hamar, på pressens livsviktige oppgave både når det gjelder kontroll av påtalemyndigheten og rettsvesenet i saker som gjelder menneskers liv og velferd, og de alment forebyggende hensyn som tilsier skikkelig opplysning om forbrytelser av enhver art. Også press fra ulike hold, som myndigheter og næringsinteresser, partier og ideologiske retninger, gjør at pressen er nødt til å slåss for sin frihet til simpelthen å informere.

Er da en avis utelukkende et effektivt organisert salg av informasjon og underholdning? Grundt Spang synes oss bitt av et uavhengighetsraseri som går over gevinn, og ender i en både affektert og vel lite gjennomtenkt verdi-fornektelse, når han blant annet skriver:

«Hva skal det tjene til å skrive i avisen? Vi vender tilbake til spørsmålet, som er blitt typisk i dagens Norge. Selv avisens egne folk har latt seg lokke med på den tankegangen at det som trykkes i avisen, skal tjene til ett eller annet slags samfunnsnyttig formål. Det skal bidra til ditt eller datt, og virke etter denne eller hin nyttige hensikt.

På alle journalistiske felter er det etablert en slags selvforvar. Det skal konstrueres opp en daglig unnskyldning for overhodet å utgi en avis.

Å skrive om trafikkulykker skal for eksempel minne folk om farene i trafikken og mane dem til varsomhet og aktpågivenhet.

Å skrive om politikk skal stimulere folks interesse for politiske spørsmål, og dermed komme demokratiet til gode.

Å skrive om forbrytelser skal lære folk om lov og rett og at det straffer seg å komme på kant med loven. (Når politiet så ikke klarer å oppklare forbrytelsene, og domstolens arbeid ikke lenger har den tilsiktede virkning, får pipen en annen lyd; da kommer henstillingene om å slutte å skrive, fordi skrivingen ikke lenger tjener samfunnets interesse.)

FENOMENET JAMES BOND

Overmennesket James Bond i slaget — hans skreddersydde dress ukrollet og nypresset etter alle bataljer.

Den i fjor avdøde britiske suksessforfatteren Ian Fleming var en aristokrat med *Secret Service*-bakgrunn, hvis spionromaner om overmennesket James Bond («agent 007») før

(Forts. n. side)

Men videre: Å skrive om kunst og kultur, skal åpne folkets øyne for at det lever ikke av brød alene.

På de fleste områder godtas derfor avisenes «daglige unnskyldninger» for å trykke nyheter og kommentarer.»

Til grunn for alt menneskelig samliv — langt bak den vrede politimester og den formanende myndighet — ligger da vitterlig en alment oppfattet *humanitet* som avgjort forplikter også pressemannen, både som medmenneske og som fagmann. Det er — ikke bare i konvensjonell og «mistenkelig» forstand, men egentlig og absolutt — mulig å hjelpe eller fornede, utfolde eller knuse medmennesket. For eksempel med en avis som redskap — og det ikke det sløveste! Vi ser gjerne publisister slå rasende fra seg når det gjelder deres medias nødvendige og dyrebare frihet. Men vi fritar dem sannelig ikke for det vel gjennomtenkte ansvaret overfor medmennesket — aller minst i en tid da den menneskelige familie i såvel sine svake som sine sterke medlemmer har adskillige grunner for å synes den lever på fortvilelsens og selvoppgivelsens grense.

Frater Candidus.

PASTOR d'AUCHAMPS REJSER 1965

30 gruppe. Rom—Assisi 19/5—5/6, 18 dage d.kr. 1000.

31 » Ravenna—Rom—Assisi 28/6—19/7, d.kr. 1250.

32 » Rom—Assisi 5/9—22/9, 18 dage, d.kr. 1000.

Program E. Schwartz, Ø. Farimagsgade 18, Kbh. Ø.

Officiel dansk deltagelse i festlighederne i Hamburg 16/6—20/6 i anledning av 1100-året for St. Ansgars død. Program: C. Tradsborg, Hostrup Have 46, Kbh. V.

han døde var kommet i et total-opplag på sier og skriver 20 millioner eksemplarer. Tre av bøkene er filmet («From Russia with Love», «Dr. No» og den nå i Oslo aktuelle «Goldfinger»), med den irske «he-man» *Sean Connery* i hovedrollen. Ingen av de tre hører engang tilnærmedesvis til de mer «seriøse» filmer vår filmspalte vanligvis beskjeftiger seg med. Til gjengjeld nyter de — også hos oss — en publikumssuksess som er så tidstypisk, at den kaller på en smule analyse — ja ettertanke.

James Bond-filmene representerer, som allerede de hardkokte bøkene de er bygget over, en hittil ukjent og *up to date* blanding av mondén, blasert eleganse, kvikt fortellende intelligens og sist, men ikke minst, uhørt, detaljert brutalitet. Agenten 007 får sine hemmelighetsfulle blanko-ordrer i brunpanelte kontorer i ærverdige Whitehall av victoriansk respektable og velpleide embedsmenn. Men så bærer det løs — Bond fører med stålnerver og alle tenkelige tekniske og kjemiske hjelpemidler en fantasifull enmannskrig på aller høyeste plan. Det er mord, tortur og ødeleggelse i utstuderte former og kjempeformat, godt oppblandet med like hensynsløse amorøse eventyr. Bakgrunnen

er den kalde krig mellom Øst og Vest — her forenklet til en slags modernisert indianer-og-hvit, med dens rike muligheter for «legalisert» — ja *patriotisk!* — forbrytelse. Altså bare den gamle, velkjente røverhistorie, staset opp med moderne effekter?

Ikke bare.

I land etter land — ikke minst i Ian Flemings eget — begynner sosiologer, psykologer og pedagoger å spørre seg selv *hvorfor* nettopp disse særlige fantasiprodukter taler så usedvanlig sterkt til Vestens underholdningsbehov. Deres blanding av barnslig overmenneske-drøm, hensynsløs vold, estetisert sadisme, effektivitetsglede og teknikk-tilbedelse, og midt i alt dette: komplett amoralitet og virkelighetsflukt — hva røber den? Er det «harmløs» morro — kanskje direkte avledende for oppsamlet agressivitet hos et publikum som ellers kunne søke annet og farligere utløp for den, enn å gå på kino? Eller er dette, bak den utvilsomme spennings- og underholdningsverdi, forrørende og forpøblende bilder? Det siste spørsmålet har forøvrig nokså akademisk interesse, for så vidt som den smule filmsensur vi ennå har, vanskelig kan tenkes å gripe radikalt inn

Igen i 1965 arrangerer vi for katolikker en

Påskerejse

med fly til

DET HELLIGE LAND

Scanair DC-7C fra SAS

Rejseleder: Viceprovincial for dominikanerordenen i Norden,
pater P. Grégoire O.P., Ordrup

Da man på grund af de israelske og skandinaviske luftfartsmyndigheders forbud ikke kan flyve med charterfly til Israel går rejsen i 1965 til

Ægypten: *Cairo* (Nationalmuseet, Salah el-Din citadellet, Alabamoskeen, Khan al-Khalil bazarerne m.m.), *Pyramiderne* og *Sfinxen*.

Jordan: *Jerusalem* (Via Dolorosa, Den hellige Gravs Kirke, Tempelpladsen, El Aqsamoskeen, Klippemoskeen, Grædemuren, Palæstinske Museum, Oliebjerget, Pater Nosterkirken, Getsemane Have m.m.), *Nablus* (Jakobs Brønd, Samaritanske Synagoge m.m.), *Sebaste, Betlehem* (Fødselskirken, Rakels Grav, Hyrdernes Mark m.m.), *Jordanfloden, Jeriko, Tell es Sultan, Døde Hav, Khirbet Qumran* m.m.
Langfredag deltagelse i processionen ad Via Dolorosa.

Syrien: *Damaskus* (Lige Gade, Ananias' Hus, Ommayad moskeen m.m.).

Libanon: *Baalbek, Beirut.*

Athen: Rundtur i byen, besøg på Akropolis og frokost i Piræus.

5. april til 20. april — N.Kr. 2765

I PRISEN ER INKLUDERET: Flytransport Kastrup-Cairo-Jerusalem og Beirut-Athen-Kastrup. Ophold på 1. kl. hoteller med helpension. Alle udflugter og rundture, visum, alle lufthavnsafgifter (også i Kastrup), syge- og hjemtransportforsikring samt alle entréafgifter. Ikke inkluderet er: Drikkevarer til måltiderne.

Forlang program hos

ABSALON

NORDISK KRISTEN REJSETJENESTE

Vandkunsten 4, København K. - Telefon: Byen 9108

Eneste danske specialbureau for flyverejser til Bibelens lande.

BØKER

H. Roos og O. Lund Pallesen:

Om kirkebegrepet (i serien «Dialoger»)

Lumens forlag, København 1964. 96 s.

Vi har tidligere i «St. Olav» gjort oppmerksom på den nye serien, som under ledelse av to folkekirkelige og to katolske prester i Danmark tar sikte på å føre en samtale mellom de to kirkesamfunn. Den første «dialog» gjaldt det eukaristiske offer. Den annen behandler kirkebegrepet på det første Vatikankonsil, og forlaget lover oss nye meningsutvekslinger om kirkebegrepet på det annet Vatikankonsil og Økumenikken på samme kirkemøte.

Det første Vatikankonsil har, som rimelig er, fått ny aktualitet på grunn av det annet, som både fører dets problematikk videre og varsler nye tider. Ikke minst når det gjelder kirkebegrepet trenger man å se både hva det ene og det andre kirkemøtet har betraktet som Kirkens lære.

Nu er det slik at materialet om kirkebegrepet ved 1870-kirkemøtet er overveldende. I den brosjyre som her blir utgitt, holder man seg til ett av de grunnleggende dokumenter, det såkalte «første utkast til en dogmatisk konstitusjon om Kristi Kirke». Valget beror på den plass som tanken om Kirken som Kristi mystiske legeme inntar i utkastet, — et tydelig varsel om den teologi som i dag er kommet i forgrunnen.

Først — og det er ikke det minst verdifulle ved boken — får vi både den latinske tekst og en dansk oversettelse av utkastet. Lesningen av dette er en utmerket trening til lesning av de dokumenter som litt etter hvert også blir offentliggjort fra det annet Vatikankonsil.

overfor Bond-filmene. Selv om man altså unektelig unte sensorene å høre en fullsatt og sterkt tenåring-preget kinosal juble til detaljene i den oppfinnsomme råskap — det blir noe helt annet enn å se filmen prøvekjørt i Statens lukkede studio!

I et posthumt intervju i den britiske søndagsavisen «Sunday Times» nylig (3. januar) nevner James Bonds opphavsmann Ian Fleming krigstidens *commando*-tropper og vår egen etterkrigstids spioner som forbilder. «Bond må vel gjenspeile sin egen tidsalder», sier han, «eftersom han er blitt så uhornt populær. Og vi lever i en voldets tid — kanskje den verste som historien kjenner. I siste krig ble 30 millioner mennesker drept. Av disse ble minst 6 millioner simpelthen myrdet, og det på den mest bestialske måte. Det blir sagt at jeg finner opp de mest djevelske grusomheter og former for tortur til min roman-skikkelse. Men det går ikke an å si slikt, dersom en — som jeg — vet hva fangne spioner ble utsatt for under siste krig. Eller som vet hva som foregikk i Algerie».

Det er rene ord for pengene. Poenget er at de stammer fra et av den internasjonale *underholdningsindustriens* største navn.

Uten å anlegge bekymrede miner og over-dramatisere faren ved denslags litteratur og film for mennesker som ellers har solide røtter for sin menneskelighet og livsnærhet (James Bond-bøkene var president Kennedys yndlingsunderholdning), kan det være verdt å notere seg det tidstypiske ved fenomenet. Krigen — den varme og den kalde — forrår oss alle: Nå kan det avleses endog i vår «avspenning». Mon det ikke, sammen med så mange lignende trekk i vår tid, burde orientere det kristne sinn mer og mer i retning av den konsekvente holdning som i år ble kronet med Nobels Fredspris: Den betingelsesløse fordømmelse av all vold — i en tid da grusomheten ikke bare truer med å bli alment godtatt som middel og teknikk i de mellomfolkelige forhold, men da den endog helt selvfølgelig oppleves som — underholdende?

X.

Så kommer den katolske part, den kjente jesuitt pater *H. Roos* og kommenterer teksten med verdifulle historiske anmerkninger. Det sier seg selv at Roos' innlegg ikke bare med hensyn til det dogmatiske, men også når det gjelder de intellektuelle kategorier, ligger tett opp til konsilets dekret. Det åndelige slektskap er her innlysende.

Helt annerledes er det med pastor *O. Lund Pallesen's* innlegg. Innstillingen er kritisk, i den betydning av ordet som en sann økumenikk ikke bare tillater, men krever. Det er litt av en grenseoppgang. Luthersk og katolsk kirkesyn er nå en gang meget forskjellige. Og konklusjonen er temmelig negativ: konsilets problemstilling er så å si totalt fremmed for en lutheraner. Er denne grenseoppgangen i så fall unyttig? En kan si at den er ikke uten interesse, selv om den i sin tur kan kritiseres, især på grunn av en litt lettjønt bruk av motsetningen organisme — organisasjon. Men vi trenger tydeligvis adskillige innlegg for å komme virkelig på talefot med hverandre. Et spørsmål til den protestantiske bidragsyter trenger seg unektelig frem: Er det virkelig nødvendig i en serie som denne å uttrykke seg så *innviklet*, for å si ting som ellers ville kunne engasjere mange? Hjelper man den interesserte leser ved å kalle Jesu utvelgelse av de tolv for en «proleptisk» handling? Eller ved å skrive følgende om menneskevordelsen: «Den er hverken kun signifikativ eller i forhold til verden automatisk helligende eller frelsende; men den er kreativt-recapitulerende over for den verden, der bliver genstand for dens indflydelse, og under guddommelig udvælgelse virksom under personlig ansvarsgivende tiltale. Den virker på en gang *ex opere operato* og under *promissio-fides* perspektiv i en interims-spænding mellem opstandelsens og genkomstens brændpunkter»? Ville det ikke være naturlig, selv om tidsskriftet «Lumen»

gjærne tar inn mer «tekniske» innlegg, at dets dialog-serie holdt seg til et noe mindre esoterisk ordforråd?

A Raulin.

R.I.P.

Min elskede mann, vår kjære gode far, svigerfar, og bestefar døde stille og fredelig 17. desbr., styrket med kirkens nådemidler.

Agatha Bruce
Inger Tore
Marit Per
Barnebarna

Sørgemessen fant sted i St. Olavs kirke 22. desbr.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO
Urtegt. 29 II, Hf. 68 08 68.

Kontortid 12—13 hver dag unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET
OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

KATOLSK
INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.
P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

OSLO KATOLSK MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
Akersv. 5, Oslo.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Hammerfest
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar		
St. Elisabeth Inst.	}	Lillestrøm
St. Mikael's Kirke		
St. Mikael's Prestegård	}	Tromsø
St. Theresia Hosp.		
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Trondheim
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeth Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården		
St. Olavs Kirke,	}	Tønsberg
Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinikk	}	Tønsberg

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

plass i vårt liv. Fordi vi så lite er villig til å gi avkall på vårt eget, og gi Kristus plass i vårt liv, vedblir synd, splittelse, ondskap, å prege vårt liv. Derfor vedblir også de kristnes liv å være fullt av skyggesider. Fordi de kristne ikke for alvor vil flytte ut av sitt fallittbo, gir de verden inntrykk av at kristendommen har spilt fallitt. Det var med dette for øyet at Søren Kierkegaard sa, at kristendommen aldri har eksistert. Hans feiltagelse var å forveksle kristendommen med de kristne, en feiltagelse som både er alminnelig, og for så vidt fullt forståelig. Men kristendommen er først og fremst Kristus selv. Og de kristne representanter er kristendommen bare i den grad de lar sitt liv prege av Kristus. Og det kan igjen bare skje ved en tro som lever.

Så ligger da løsningen på det kristne paradoks i selve troen. Bare ved en levende tro, som virkelig forener med Kristus, vokser enheten frem mellom de kristne, svekkes det ondes makt, og den kristne fullkommenhet blir mer enn bare et ord. Det er på denne måte vi tar imot gaven fra Kristus som en forpliktende oppgave. Men oppgaven kan bare tas opp og virkeliggjøres på grunnlag av gaven. Derfor er bønnen så viktig i det kristne liv. Vi skal erkjenne vår egen fattigdom ved å be

om den gave Kristus tilbyr oss, — slik han selv har sagt: Be, så skal dere få.

Dette gjelder ikke minst den kristne enhet. Den overstiger så fullstendig våre egne krefter, at vi bare ved ydmyk bønn kan gjøre oss noe håp om en større enhet og forståelse mellom de kristne. Splittelsens skygge kan bare fjernes ved at lyset fra Kristus strømmer inn i våre hjerter. Først når vi blir gjennomstrømmet av lyset fra Kristus, kan vi også selv bli lys i verden. Dette lys i verden skal ikke minst bestå i den kjærlighetens enhet mellom de kristne som skal vitne om troens sannhet. Det er bare en slik kjærlighet som kan overvinne de motsetninger som stadig på nytt gjør seg gjeldende, såvel i selve kirken, som utenfor den. Det er når kjærligheten kjølner at splittelsens skygge brer seg, For da forsvinner lyset fra Kristus i våre hjerter.

I uken 18.—25. januar oppfordres vi på nytt til å be for enhet mellom de kristne. Samtidig som vi ber for hverandre, skal vi be for oss selv, at vår tro må bli mer levende. For bare ved en levende tro blir Kristus levende i oss. Og når Kristus lever i oss, da får vi del i den enhet og hellighet som er hans nådegave til oss.

Det er fordi enheten mellom Kristi disipler er en nådegave, at det første skritt til en større enhet og forståelse er dette: at vi møtes i bønnen om enhetens nåde.

<i>Halden- firmaer</i>		<i>Karl Knap A/s</i> Tlf. 2710 Bygningsartikler — Rør og Maskinforretning Linoleum
ØSTFOLD SNEKERIFABRIKK Dører — Vinduer — Trapper Kjøkkeninnredninger Tlf. 1630	OTTO E. ANONSEN BLIKKENSLAGERMESTER Ventilasjon og Bygningsarbeid Tlf. 3439	KARL STORM ANDERSEN Fisk - Delikatesseforretning Tlf. 1155 - Privat 1159
KARL Y. OLSEN ENTREPRENØRFORRETNING Mur - Tre - Betong Tlf 1977	ERLING WILLE Aut. Rørleggerforretning Tlf. 3024	Fredrikshalds Meieribolag HALDEN
Gunnar Setterquist Elektrisk forretning Storgaten 1 Tlf. 1981 og 1733	IRIS BLOMSTERFORRETNING HALDEN	F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tlf. 1844
OLAF STENBOCK Elektrisk Installasjon og Radioforretning Aut. Halden - Berg - Idd Telefon 1918 HALDEN Telefon 1918	<i>Paul Johannesen</i> <i>Allt i ut og optik</i> TLF 2011	Glassmester OSKAR L. HANSEN Alt i glassarbeid, innramming og bilglass Tlf. 2976
HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tlf. 1264	E. Sem A/s Bøker — Papir — Trykksaker	SVERRE BIGUM Kolonialforretning Tlf. 1425

BØNNEUKENS INTENSJONER

BISKOPEN INNVIER KAPELL

Den internasjonale bønneuke for kristen enhet skal også i år minne om at alle kristne er kalt til å samles i én Kristi kirke.

Biskop Gran skal søndag den 17. januar innvie det nyinnrettede St. Olavskapell i Sarpsborg. Høytideligheten vil finne sted under en aftenmesse.

Dette er de momenter som er foreslått for eftertanke og forbønn:

EN DEL LESERBREV

- 18. januar: Gjenforeningen av alle kristne.
- 19. januar: Smerten over de kristnes splittelse.
- 20. januar: De romersk-katolske kristnes helliggjørelse.
- 21. januar: De gresk-ortodokse kristnes helliggjørelse.
- 22. januar: De anglikanske kristnes helliggjørelse.
- 23. januar: De protestantiske kristnes helliggjørelse.
- 24. januar: Misjonskirkenes helliggjørelse.
- 25. januar: Hele menneskehetens enhet i Kristi kjærlighet og sannhet.

og bokanmeldelser må utstå til neste nummer.

Utstyr for leger og sykehus
Drammen Bandageforretning
 Øvre Storgt. 7 - Tlf. 83 11 71

H. KOLDERUP
 N. Storgt. 12 - Bragernes
 Tlf. 83 13 62 - 83 36 48
 Gå til fagmannen
 når det gjelder møbler

Kjente Drammens-firmaer

Drammens malerforretning
 Tlf. 83 39 16 - 83 33 32
 Inneh. Asbjørn Gundersen

HARALD LYCHE & CO.
 Drammen - Sentralbord 83 79 70
 BOKFORLAG - MUSIKKFORLAG
 PAPIRINDUSTRI
 KONVOLUTTFABRIKK

GUSTAV THIELEMANN
 Pølse- og hermetikkfabrikk
 Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

NORLØFF
 Jernvareforretning A/S
 Drammen - Tlf. 83 65 80

 TYRILYS ^{1/5} TYRI FABRIKKER
 Drammen
 Har også landets eneste bivokspresseri

American Foto
 SPESIALFORRETNING I FOTO OG RAMMER
 Engene 4 - Tlf. 83 11 45
 Filial: Tollbodgt. 16 - Tlf. 83 65 65

ARENDALE
THS. LØVOLD
 Grunl. 1886 — Tlf. 1173, 1495
 Maling - Tau - Duk - Koster og børster
 Skibsrekvisita - Malerverer
 Engros og en detalj

PT. PEDERSEN & BERG A/S
 Farvehandel - Kjemikalier
 Parfumeri - Spør oss
 Etabl. 1883 - Tlf. 83 21 85
 DRAMMEN

ARENDALS FARVEHANDEL
 Tlf. 2050
 Engros - En detalj

OLAV SLATTENE
 Blomsterforretning. Begravelsesbyrå
 Tlf. 1958
 Havstad, Arendal

GUSTAV BØHM & SØN A/S
 Bakeri og Konditori
 Drammen

J. E. PEDERSEN & CO. A/S
 Arendal
 Kjøttforretning
 Tlf. 2360

SHELL — ARENDAL
 Tlf. kontor 2013
 Anleggstlf. 1848

ARENDALE
BYGGMESTER HANS NILSEN
 Nøset 362
 Arendal
 Tlf. 2647

GARTNERHALLEN
 Frukt og Grønsaker En gros
 Tlf. 3159 - 3208

ADEL ELLEFSEN
 Aut. Installasjonsforretning
 Tlf. 1756 - Arendal - Tlf. 1756

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

*Våre annonsører
er gode firmaer!*

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s
Varme- og sanitæranlegg

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36

Privat 55 77 87 - 69 43 72

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo

Telefon 33 18 34 - 33 32 37

**Til daglig
nytte
og glede**

Omslag til
TELEFONKATALOGEN

i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.

Ensfarget kr. 15,—

Flerfarget kr. 18,—

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Galligani

STORTINGSGT. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandlvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo

Sentralbord 41 77 30

WISBECH
ARTIESELSKAP
MAJORSTUA - OSLO
MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 20 37 24

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin